

LUKÁCS LÁSZLÓ RENDEZŐ

Maszkokról maszktalanul

Lukács Lászlót, a Mezei Mária Művészeti Iskola és a Kompania Színtársulat alapító-ját-vezetőjét aligha kell bemutatni se Olvasóinknak, se a budakeszieknek, se a hazai alternatív színház híveinek. Vagy talán mégis? Hiszen nyilvános szereplései, legyen szó akár rendezéseiről, akár zenei produkcóiáról, végül is áttételesek, nem egyéniségének közvetlen, primer megnyilvánulásai. Vajon tudjuk-e akár mi, akik közelebből ismerjük, ki ez az ember, mit akar, hova megy? Egyáltalán: honnan jön?

– Messziről – válaszolja a művész –, onnan, ahol az emberek aratnak, vetnek. Ahol vert falú, földpadlós házakban élnek, petróleummal világítanak. Ez az őseim sorsa volt, apám, aki szegény zsellér családban született, kitört ebből a világból, katonatiszt lett, laktanyaparancsnok, éppen itt, a közelben, a Budakeszi úti laktanyában, majd diplomata, prágai nagykövet. Most már nyugdíjas, de soha nem vesztette el a kapcsolatot a földdel, most pedig végképp ennek szentelheti magát: műveli a szőlőt, a gyümölcsfákat a kertjében – ez az élete. Én már nem ebben a milióban nőttem föl, és nagyon sokáig nem is tudtam, hogy bármi közöm lenne ehhez a világhoz, ehhez az életformához. „Az emberélet útjának felén” túl kellett rájőnnöm, hogy én is innen jövök...

– „gyenge létemre így vagyok erős, / ki emlékszem, hogy több vagyok a soknál, / mert az összejtig vagyok minden ő...” Ahogy ismerlek, nehezen tudnám elképzelni, hogy a rózsákat metszegeted a kertben, vagy répát egyelsz.

– Erről nincs szó, bár ki tudja, mit hoz a jövő... Mindenesetre, ahogy az évek teltek, úgy jöttem rá, hogy mennyire közel áll hozzám például a népzene. Miközben persze nálam is előbb volt a Beatles, mint annyiunknál a nemzedékünkéből, én is az ő hatásukra kezdtem el például zenélni, gitározni.

– Ebből is látszik, öregszel, kezdesz nosztalgizálni. De maradjunk még egy kicsit a fiatal Lukács Lászlónál.

– Számítástechnikai műszerészként végeztem középiskoláimat Újpesten. Érettségi után azonban rá kellett jönnöm, sokkal jobban érdekel a zene, és akkor kezdtem a divatos irányzatokon túl a régi zene és a népzene iránt érdeklődni: lanton és furulyán kezdtem el játszani autodidaktaként. Tanítóképzőbe már közelebb, Zsámbékra

jártam. Akkor kerültem kapcsolatba a Kecskés régizenei együttesel, valamint a csángó népzenevel. A színjátszás is foglalkoztatott, így még főiskolás éveim alatt elvégeztem egy gyorsalpaló drámapedagógiai-tanfolyamot.

– Gondolom, ez sem a semmiből jött, középiskolásként ne mondd, hogy nem voltál ott a szavalóversenyeken például.

– Persze, hogy ott voltam, sőt emlékszem, egyszer még Dürrenmatt Fizikusok-ját is színre vittük, én rendeztem a darabot, de aztán öt-hat évig eltemetődött bennem ez az egész. Amikor elkezdtem tanítani, tört fel bennem ismét ez az érdeklődés. Véletlen, vagy sem, a középiskolai magyartanárom akkor hívott vissza az iskolába, hogy segítsek egy előadás zenei rendezésében. Mint napközis tanár, már a budakeszi általános iskolában, a diákjaimmal csináltunk egy darabot, amivel az Úttörő Színjátszó Fesztiválon szerepelünk. A zsűri elnöke Bicskei Gábor volt (a Zsámbéki Szombatok Nyári Színház azóta elhunyt alapítója – a Szerk.), máig hallom a szavait, amivel minősítette a produkciónkat: „Gyönyörűen kaotikus”. Aztán megszereztem a C kategóriás színházi rendező és drámapedagógus minősítést. Akkoriban szintén Budakeszin tanított Rudolf Ottóné, akinek én és az iskola egyaránt sokat köszönhetünk. Ekkor ismerkedtem meg Uray Györggyel, a hazai amatőr színjátszás doyenjével, és N. András Lászlóval.

– Az azóta eltelt jó másfél évtized Budakeszin eléggé közismert, hiszen mindvégig a nyilvánosság előtt zajlott. Az egyre szaporodó színjátszó, zenei, művészeti csoportokból egyszer csak megalakult a Mezei Mária Művészeti Iskola, csoportjai nemcsak állandó résztvevői a különböző diákszínjátszó-fesztiváloknak, hanem rendre elhosszabbítják a legfontosabb díjakat. A te csapatépítő munkád eredményeként pedig ebből a folyamatból nőtt ki a Kompania, amely a hazai alternatív színjátszás ma már elismert együttese. Rendszeresen léptek föl például a Szkénében, de említhetném azt is, hogy az idei gyulai várszínház nemzetközi Shakespeare fesztiváljára meghívást kapott a Rómeó és Júliátok, az, amit egyébként tavaly a Zsámbéki Színházi Bázison láthatott először a közönség. S mind gyakoribb vendégei vagyok nemzetközi színjátszó fesztiváloknak is. Hogyan tovább?

– A jövőt a nemzetközi együttműködésben látom. Részt veszünk egy nemzetközi projektben, ami a Back to Babilon – ‘vissza Babilonba’ – nevet viseli. Alapgon-dolata, hogy vissza kell térnünk ahhoz az állapothoz, amikor az emberek még egy nyelvet beszéltek, még az előtt, hogy az Úr a túlzott hübrisz miatt összezavarta volna a nyelveket. Azóta az emberek nem értik meg egymást, sokszor még az egy nyelvet beszélők sem, ezt itt, Magyarországon kiváltképp nem kell magyarázni. Hiszem, hogy a színház segíthet megtalálni az elfeledett ősnyelvet a maga verbalitáson túli eszközeivel.

– Pont a színház, ami végül is alakoskodás?

– Igaz, hogy a színház alakoskodás, átváltozás, de csak akkor hiteles, ha van benne igazság, ha őszinte hittel veszem magamra a másik ember sorsát, szerepét.

**Az nem valószínű,
hogy a gitárt kapára cserélem**

Van ebben az alakoskodás mellett egy nagy-nagy adag őszinteség is. Ez a színház paradoxona, s ez teszi különösen varázslatossá.

– Legutóbb az Erkel Színházi és Zenei Napok alkalmából láthattuk a Kompania két produkcióját is; mikor találkozhatunk a társulattal legközelebb?

– Szerepelni fogunk egy lengyel együttesel közösen a Zsámbéki Színházi Bázis programján, Budakeszin pedig legközelebb a Családi Napok keretében lépünk föl.

Artosz Bobi